

## ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.

За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.

За све остале земље годишње 20 франака у алату, на по године 10 франака у алату.

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

# ГЛАС ЦРНОГОРЦА

## ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

Претплата се шаље непосредно Администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије г. Вељку Рамадановићу, к. и. агенту у Котор.

Дописи се шаљу Уредништву Рукописи се не враћају.

Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број од пет цифара из петит слова по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара, на виших слова сразмјерно више. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер. — Осим напријед-именоване цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

### НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

#### Дворске и дипломатске вијести

— Њег. Пр. Господин Ј. Грипарис, бив. посланик Краљевине Грчке у Цариграду, Г. Караџа, шеф одјељења у Министарству Иностранних Дјела у Атини и Г. пуковник Контојанис, изванредни изасланици Њ. В. Краља Константина од Грчке приспјели су на Цетиње у сриједу послерије подне у ванредној мисији ради саопштења Њ. В. Краљу о ступању на пријесто Њег. Вег. Краља Константина. У сусрет ванредној мисији изаслана су два дворска аутомобила до Котора, а на граници су је дочекали г. ком. М. Томановић и г. потпоручник М. Поповић, који су аташирани мисији за вријеме њеног борављења на Цетињу. Одмах по доласку у пријестоницу Господин Министар Иностранних Дјела П. Пламенац пожелио им је добродошлицу у Црну Гору преко првог секретара Министарства Иностранних Дјела г. М. Павловића. У вече око шест сати изасланици су се уписали у дворске књиге. Сјутра дан у 10 сати посјетили су Г. Министра Иностранних Дјела и остале чланове владе и великодостојнике. У 11 сати прије подне био је свечан пријем у Краљевском Двору. Изасланству је почасна чета са заставом и музиком како при доласку тако и при одласку одавала прописане почести. У 1 сат послерије подне г. Евгенијадес, изванредни посланик и опуномоћени министар Грчке дао је ручак у Гранд Хотелу у част мисије, на коме су извољели присуствовати Њ. Кр. В. Књаз Мирко и Њ. Кр. В. Књаз Петар са свитом. У вече у Краљ. Двору био је гала-дине, а послерије вечере био је соаре, на који су били позвани чланови оvd. дипломатског кора са госпођама.

За вријеме свечаног обједна Његово Величанство Краљ напио је ову здравицу:

„Из свега срца поздрављам добродошлицом јелинско изасланство које је одређено да Ми саопшти ступање на пријесто Грчке Његово Величанства Краља Константина XII. Одлични односи најтоплијег пријатељства, које сам у току пола вијека одржавао са много жаљеним и много љубљеним Оцем садашњег Краља поуздано су јемство, да ћу с највећим поштовањем пренијети Моје пријатељство на достојног Нашљедника, који је већ задобио срце својег племенитог и јуначког народа и стекао дивљење свијета.

Пијем за срећу Њ. В. Краља Константина, Мојег великог пријатеља и вјерног савезника, за срећу цијеле Краљевске Породице, за напредак и величину Грчке.“

Шеф грчке мисије г. Грипарис одговорио је Њ. В. Краљу овом здравицом:

„Величанство,

Његово Величанство, мој Узвишени Владар, биће срећан да сазна пријатељске и топле ријечи, које је Ваше Величанство извољело да Му упути. Његово Величанство биће тим више срећније што Му није непознато какво је трајно и топло пријатељство Ваше Величанство из давнина указивало Њего-

вом покојном врло љубљеном и поштованом Оцу и што се сјећа увијек са признањем на пријатељски, искрени дочек, који Му је назад три године указан од стране Вашег Величанства, Њ. Величанства Краљице и цијеле Краљевске Породице.

У име Мог Узвишеног Владара дубоко и топло захваљујем на лијепим ријечима Вашег Величанства Његовог великог пријатеља и вјерног савезника, које је још једном више заплијенило срце Свог племенитог јуначког народа и постигло дивљење цијелога свијета.

Молим Ваше Величанство да изволи примити топлу захвалност мисије, којој имам част на челу да будем, за поздрав добродошлице, којим ју је Ваше Величанство извољело удостојити.

Остављајући прексјутра гостопримну земљу Црне Горе, ми ћемо однијети, Величанство, и сачувати успомени како захвалну тако и неизгладиву пријатељског дочека, који је учињен мисији на Цетињском Двору.

Величанство!

Част ми је дићи чашу за срећу Вашег Величанства, за срећу Његово Величанства Краљице и цијеле Краљевске Породице, као и за величину и напредак Црне Горе.“

По томе је Њ. Вел. Краљ изговорио још ову здравицу грчкој војсци и флоти:

„Подижем чашу у част храбре грчке војске, с којом смо удружени побједили турску силу у Европи, и славне грчке флоте, — оне флоте, која је спријечила долазак азијатских хорда на Балкану, и тијем задужила Балкански Савез и сав Балкан“.

— Г. барон Сквити де Палермити и Гуарна, оvd. италијански посланик, отпутовао је на краће одсуство, а до његова повратка заступаће га у отправљању послова г. гроф Пињати Морано, секретар посланства.

— Г. Ф. Шау, новонаименовани секретар њемачког посланства предузео је своју дужност.

### Финансиско-привредно стање Србије

Нарочити дописник угледног берлинског листа „Die National-Zeitung“ у броју 163. шаље врло занимљив и поучан допис, датиран у Биограду 12. јула. У чланку се, између осталог, говори овако:

У иностранству су раширени многобројни лажни погледи о Финансиској ратној спреми сељачке државе Србије, и наизмјенице се спомињу Русија и Француска као њезини даваоци новца. Сакривене тврдње о повреди неутралности обију држава антанте понавља и јавља један дио стране политичке штампе тако, да сам ја осјећао згоду да се код једног извора, који може знати, информирам о правом стању ствари. Секциони шеф у српском министарству финансија, десна рука паметнога министра Пачуа, био је љубазан и примио ме је. Мени саопштену материјал у цифрама веома је интересантан и у њему се показује богата унутрашња снага ове земље, која тежи напријед.

Србија води већ 300 дана рат. Сваки дан стоји досада 1 милион франака. Ове се суме редовно шаљу ратним управама. Јуче су послана 4 милиона у Скопље и у Пирот. Осим тога се мјесечно тачно исплаћује 4 милиона за плате и пензије официрима и чиновницима. 10 милиона франака других издатака за храну, ратни материјал и текући буџет исто се тако мјесечно исплаћује.

Плате заробљених турских официра исплаћују се тачно сваког првог у мјесецу њиховим породицама, што терети државно газдинство за којих 10.000 франака мјесечно.

За врност српског министарства финансија говори даље и ово:

Србија је 60.000 људи своје војске који су се шест мјесеци борили под бугарском врховном командом, за све ово вријеме сама плаћала, сама хранила и сама са својим ратним материјалом снабђевала. Обратно овоме, Бугарска је дала себи исплатити уз изнуђивачке претње трошкове за повратак ових трупа, без којих Једрене још не би било освојено, јер Бугари нијесу имали српске тешке артиљерије.

Један француски и више њемачких у Србији настањених предузетника кланица мјесецима су за много милиона слали меса Бугарској, доказ зато, како је српска војна врховна команда тачно диспонирала о властитој потреби у месо и приватној великој трговини са стоком у самој ратној невољи стављала на располагање још богат дозав.

Одакле потичу ови још увијек за вишемјесечни рат нови капитал овог народа од три милиона душа?

О овој тачци дато ми је тачно објашњење, које ми допушта да сваку другу у свијет потурену тврдњу прогласим неистинитом. Србија није за вријеме обијуратова ни у којем облику узела никаква зајма, и ослања се само на своје рођене велике помоћне изворе у земљи. Из туђе руке добила је, од када је рат букнуо, 30 милиона франака за давање жељезничке концесије од једне француске групе и 18 милиона франака од Управе Фондова (српске привилеговане хипотекарне банке) као подмирење једног дуга.

Само ових 48 милиона франака ушло је у српску државну касу из туђе руке. Од српске државне банке није се још заискало.

Финансиско је стање управе монопола напрегнуто, али ликвидно. Државне српске камате леже у тресорима француских и њемачких великих банака за исплату купона на 31 октобра о. г. већ сада готове Лиферације за државу код куће и са стране плаћају се свагда у року од 24 сата, кад стигну, код министарства финансија или код страних банака.

Моја десетогодишња у њемачко српском трговачком интересу проведена дјелатност јамчи за то, да ова саопштења одговарају чињеницама.

Што се тиче привреде у Србији за вријеме рата, то радосно јављам, да исто тако као прошлогодишња и овогодишња жетва далеко превазилази сва очекивања. Како су само жене, старци и дјеца обрађивали њиву, ипак је обрађено 80% земље способне за обраду и дају тако богату жетву у житу и шљивама, да потпуно покривају оних необрађених 20 по сто. Како се зна, Србија не пропада тако дуго, док је добра година или у житу или у шљивама. Објератне године нијесу дакле неповољно утицале на стање српске пољопривреде, а ова је главни извор прихода земље. Србија ће успркос страховитим губитцима у изабраном људском материјалу Финансиско-технички балансирати, своје сељачко благостање одржати и способно за купњу гледати у своју будућност.

### Нови рат на Балкану

— Биоградски Пресбир —

Биогран, 13. јула. — Према званичном извјештају, у цијелој Србији до сада је случајева колере било у 11 округа 270, од тога смртних 102, али већином војних рањеника и Бугара тако, да је умрло грађана свега 14. Колера се нагло сузбија и пада.

Петроградски црвени крст послао је овамо нарочиту мисију од десет љекара, 18 милосрдних сестара, 29 болничара, 200 кревета и материјала за шест мјесеца. Јучер је дошло опет десет страних љекара; допUTOвала је и холандска

мисија са 5 љекара и више болничара. Синоћ је дошло опет око 600 рањеника.

Биоград, 14. јула. — Јутрос су у шест сати отпутовали засебном лаћом српски делегати за Букурешт и то: министар Н. Пашић, Спалајковић, пуковник Смиљанић и секретари Шајновић и Гавриловић. С њима је пошао и црногорски министар Вукотић. Веницелос долази овамо ноћас у 3 сата и полази одмах даље за Букурешт. Први састанак у Букурешту, обзиром на задоцнење Венецелоса, биће уторак пред подне. Српски делегати пред полазак изражавали су се оптимистички, вјерујући да је мир по свему осигуран до конца недеље или најдаље за десетак дана. Један од њих изјавио је да ће све проћи без већих компликација, јер су у главном све ратујуће странке већ начисто шта ће тражити и шта ће се концедирати. Биће избјегавање сваког мијешања страних сила. Уговор о миру неће долазити на ревизију велесилама, него ће га само требати да признаду. На већем дијелу фронта долази за пошљедња два три дана до мањих сукоба, пошто Бугари, према грођњи Савова, хоће да било какав мали успјех покажу пред коначно попуштање, али су сви напади сузбијени, па се овдје чуде чему узалудно трошење снага и чему такова бугарска тврдоглавост. Српске трупе се држе у дефансиви и не предузимају никаквих већих операција. Један овдашњи лист, „Штампа“, дигао је јуче осамљени глас противу Румуније, јер вели да је неискрена и да ради договорно са противницима савезника. На упливним политичким мјестима неугодно су тим писањем дирнути и изјављују да је сасвијем неоправдан приговор Румунији, која је дала доказа да се не да уз пркос великих интрига да заведе на нелојалну политику и која је својим одбијањем сепаратног преговарања са Бугарском показала да кани да уздржи солидарност са савезницима до краја. На тим мјестима тврде, да имају довољно доказа да се поуздавају сасвијем у Румунију, што ће доказати и најближа будућност. У том смислу изаћи ће у сјутрашњој „Самоуправи“ и саопштење. На интервенцију Аустрије и Италије о обустави непријатељства, одговорила је српска влада сагласно грчкој да, желећи трајан и брзи мир, не може пристати на примирје прије потписа прелиминара, који ће потпис са своје стране омогућити не претјераним захтјевима. У осталом ова интервенција није имала ни тоном ни садржином ништа изванредно у себи, а примјећује се да је и Русија прије неки дан у истој ствари покушала интервенцију истим резултатом. Према гласовима новина, Србија ће тражити на старој граници само оне исправке границе, које су већ раније исправљале српско-бугарске комисије да би се спријечили чести погранични сукоби.

— Атинска Агенција —

Атина, 14. јула. — Званично се потврђује, да су 500 коњаника бугарских напустили Ксанти, као

и бугарске власти. Бугари су запалили тамнице; тамничаре су спасли Грци, сломивши врата на тамницама. Грчка дивизија заузела је варош у 5 с. 30 у вече.

Министарство војно саопштава, да се бој, који је трајао два дана код Смирли, свршио новом сјајном побједом. Непријатељ, потучен на цијелој линији, бјежи у правцу Цумаје, гоњен грчким трупама, те на тај начин и крајње лијево крило непријатељево потпуно је побјеђено.

**Атина, 15. јула.** — Ат. Агенција категорички побија вијест која кружи кроз Европу о некаквом тобожњем споразуму између Грчке и Турске за заједничку акцију противу Бугарске. Између ове двије државе нијесу још ни дипломатски односи успостављени, јер имају још доста неријешених питања. — Бугарске трупе, напуштајући Ксанти, тек су се грчке стале приближивати, повеле су собом као таоце митрополита из Ксантиа и 80 првака. Бугари, бјежећи из Дедеагача, уништили су разне магацине и отоманску банку и повели су са собом 240 првака, а неколицину исјекли. — Адмирал Кундуриотис телеграфира: Захвалећи присуству грчке ескадре, ред је успостављен у Дедеагачу и Тракији. Краљ је одбио предлог бугарски о прекиду војних акција за три дана. Краљево одбијање оснива се на стратешким разлозима као и на подмуклости бугарску.

**Атина, 16. јула.** — Министарство војно саопштава: Непријатељ, последије пораза 13. јула, пошто се био повукао пут Цумаје, спремаше се да одступи на север, кад у толико доби јаку погнору, која му је дошла жељезницом из Цариброда и Ђустендила, а одатле пјешке до Цумаје. У тој помоћној војсци налазе се први пук краља Фердинанда и шести, који припада првој дивизији. Ови податци добијени су од заробљеника, међу којима се налази и један мајор. Ушљед те помоћи непријатељ је повратио изгубљене положаје и концентрисао велику силу на нашем десном крилу, особито спрам утврђених висова 1376 и 1078 на сјеверозападу Цумаје. Непријатељ је почео напад, али је био сузбијен с великим губитцима. Бој се био цијелог јучерашњег дана на крајњем десном крилу и остао је до ноћи неријешен. Ми смо имали великих губитака, али непријатељ куд и камо већих. У јутро је непријатељ дефинитивно био разбијен и почео се повлачити гоњен нашом артиљеријом. Наше су трупе дошле на 4 клм. од Цумаје, коју виде сву у пламену.

**Атина, 17. јула.** — Грци су јуче без икаквог отпора заузели Гуменцу, гдје су Бугари бјежећи запалили депо муниције на жељезничкој станици. Држи се, да је жељезница Ксанти—Гуменца неповријеђена. Грци су запленили 60 вагона и четири локомотиве. Бугари су оставили три опсадна топа.

— Бечки Кор. Биро —

**Софија, 13. јула.** — Влада румунска обавијестила је Бугарску, да је врховна команда наредила да се обустави наступање румунских трупа.

**Цариград, 13. јула.** — Министар правде и први ађутант царев отпутовали су за Једрене. Полузванично се изјављује: Надати се да Европа неће жељети да створи провалију између народа мухамеданског и хришћанског, принуђавајући Турску, да заборави да је Тракија турска земља.

**Софија, 15. јула.** — Турци су се повукли са земљишта бугарског пошто су попалили неколико села на граници турско-бугарској.

**Букурешт, 15. јула.** — Изаслашници бугарски приспјели су; преговори ће почети у сриједу.

**Букурешт, 16. јула.** — Пуномоћници српски и црногорски приспјели су јутрос. На конференцији ће бити са стране Румуније: Мајореско, Јонеско, Дисеско, Ђенерал Коанда и пуковник Кристеско. Румунија ће тражити да Бугарска савни са земљом утврђења у Рушчуку и Шумли.

**Букурешт, 17. јула.** — Венецелос са осталим члановима грчке мисије приспио је вечерас. Сјутра ће бити прве сједнице конференције, на којој ће се измјењати пуномоћија.

**Лондон, 17. јула.** — На конференцији амбасадора, која се јуче последије подне држала, уређен је статут Арбаније, којим се предвиђа један књаз, контролни одбор и жандармерија под командом шведских официра. Како јавља „Стефан“ финансијска помоћ Црној Гори као и званични протокол, којим се уређује излазак Србије на Јадранско Море потпуно су утврђени.

**Букурешт, 18. јула.** — На првој сједници конференције, која је била данас последије подне, ријешено је да се непријатељства обуставе за пет дана.

**Букурешт, 18. јула.** — Султан је одговорио краљу румунском, да су Једрене потребне Турској ради заштите пријестонице и Дарданела.

**Атина, 19. јула.** — Званично се саопштава да је грчка војска однијела двије побједи над бугарском војском код Цумаје, а такође и на висовима Хасан-Паше и Леска.

**Лондон, 19. јула.** — На јучерашњој сједници амбасадора, узевши на знање изјаву Војновићеву, да су све трупе црногорске изашле из Арбаније, сагласиле су се, да за траже од влада велесила да потврде њихова увјерења давана Црној Гори, те да јој дадну међународни зајам и тиме је помогну односно исушења Скадарског Језера. Држи се, да ће зајам бити од 30 милиона франака, који ће се подједнако расподијелити између шест велесила.

## Вјежбе енглеске мрнарнице

Скоро ће се уз обале Енглеске одиграти ријетка игра, која ће показати, колико је способна енглеска ратна мрнарница да одбије навалу непријатеља и да му спријечи искрцавање. У уторак ће отпочети велике вјежбе енглеске мрнарнице, чији су резултати моментано веома интересантни због горе наведеног издатка. Аветиња инванзије, која се још у Енглеској стално показује, биће отјерана овом ратном игром, која ће представљати прави поморски рат између Њемачке и Енглеске са свим периферијама тактике и случајности. Учествоваће 347 убојних бродова, а толико их сигурно до сада није видјело на окупу једног људског око. Ове године учествује 114 бродова више него прошле године. Плава или народна странка под заповједништвом адмирала Колагхана има 230 бродова, међу њима 28 оклопница, а приказиваће на вјжбама енглеску армију, према којој стоји непријатељска мрнарница са 117 бродова, 16 оклопњака, тако звана црвена странка под заповједништвом подадмирала Џелсоа.

Размјер снага између ове двије флоте тачно одговара пропорцији снаге између енглеске и њемачке ратне мрнарнице. Тема ове ратне игре није још објелодањена, али подјела снага и чињеница, да ће црвена странка покушати искрцавање чета, јасно говоре, да концесија ових великих вјежби полази са основне мисли одбране њемачке навале. У прошлогодишњим енглеским вјежбама пошло је за руком црвеној странци, да превари непријатеља и да искрца у Филеју 28.000 људи. Но одмах иза тога допливала је армија, која је представљала енглеску мрнарницу; непријатељ је морао умаћи и оставити искрцане чете у шкрипцу. Према томе овогодишње вјежбе неће бити оцетовање него наставак ријешења проблема навале, при чему ће се узети у рачун и територијалне разлике развитка обала обију земаља за случај озбиљног судара. Операциона основна планска странка протеже се од Довера до Цермаута.

Енглеска публика, разумије се, очекује пажљиво исход вјежби, а не може се рећи, да очекује успјех одбране без забринутости.

Прошле године није све ишло сасвим глатко поред многих сјајних успјеха. Једне ноћи у помрчини набасале су противничке флоте једна на другу, и није се могло разликовати, ко је приатељ, а ко непријатељ; вјежба се због тога морала прекинути. Но ипак се не могу предвидјети све могућности, које би донио озбиљан судар; увијек остане по који мали курсур, који може бити од велике важности.

Што се тиче грандиозности и љепоте ове највеће досадашње ратне игре на мору, то им се не може порећи ефекат на нагледаоца, само што неугодно дјелују поменути курсури.

## Књижевност, умјетност, просвјета

**Матица Српска у Дубровнику.** Матица Српска у Дубровнику расписује натјечај на ова два дјела:

1. Пријевод једног романа из стране књижевности, талијанске или француске. Предност ће имати историјски роман. Награда 500 круна.

2. Једно оригинално дјело из народне привреде. Награда 500 круна.

Свако дјело треба да износи 10 до 15 штампаних табака формата Матичиних издања. Награђено дјело постаје својина Матице.

Рок натјечаја траје до 31. децембра 1913. године (п. нов. к.). Рукописе треба слати уприви Матице Српске у Дубровнику.

**„Босанска Вила“.** Изааша је 11. и 12. број „Босанске Виле“ од 30. јуна са овим садржајем: Стихови: Сима Пандуровић, Под развјеним заставама; На Гази-баби; и Сан народа. — Влад. Черина, Пјевачи с цесте. — Из руске лирике: Владимир Корољенко, Светлаци, с руског превео Ј. Максимовић. — Из чешке лирике: Ј. С. Махар, Сонет о старој метафори; Сонет о сату; Сонет о биједи; Сонет материјалистички, с чешког Љ. Јанковић. — Проза: Вељко Петровић, Мужјак. — Лав Толстој, Ђаво, превео Јован Максимовић. — Уводни чланак: О појму класично, од Марка Цара. — Различити чланци: Димитрије Митриновић, Естетичке контемпације: I. О критици које нема, или Одбрана разграђености. — Владислав Скарић, Чиме се бавио српско-православни народ у Сарајеву у 17. и 18. вијеку. — Из народа о народу: Нешто о граду Звечану, од Ст. М. Мијатовића. — Окићање Дечана, нар. пјесма из збирке Н. Т. К. — Старац преварио дивове, нар. прича, забиљ. Н. Т. К. — Листак: Оцјене и прикази: Мирко М. Косић, Модерна Германија, од Др. М. Триуница. — Прилог старим записима, одговор г. Зрнићу, од Вл. Сакрића. — Биљешке. „Босанска Вила“ излази у Сарајеву два пута мјесечно, сваког 15. и 30. — Цијена је листу за Босну и Херцеговину и за Аустро-Угарску 8 кр. годишње. Учитељи, ђаци, трг. помоћници и подофицири добијају лист за 6 кр. годишње, а селаци (тежаци) за 4 кр. За Србију је претплата 10 дин. годишње; за Ђаке, учитеље и подофицире 6 дин. а селаци (тежаци) 5 дин. За Црну Гору претплата је 8 перлера годишње; за Америку 2 долара годишње. За све остале земље 10 франака у злату. Претплата се шаље само унапријед за годину или за пола године.

**Други балкански рат.** Књијара Михајла Милановића у Сарајеву објављује: Изашла је из штампе најновија књига: „Други балкански рат: Српско-бугарски рат 1913 године“. Књига је већег формата, а украшена је са много слика. Цијена јој је само 1 К. — У њој је вјерно описан садашњи рат како у пјесмама исто тако у описима самих битака, као и разним ратним биљешкама. Књијарима и препродавцима давамо 50% т. ј. од 1 К. — за 50 хел. по комаду, наравно, кад се узме виши број комада. У Вашем је интересу, да одмах поручите извјестан број ове књиге, на којој ће имати лијепу зараду. Све поручбине извршимо врло брзо уз доплату (Поузеће — Nachnahme.)

**Косовски осветници.** Ристо Мисита, управитељ српске школе у Трсту објављује: „Историјски догађаји на Балкану 1912.—1913. изазвали су један цио низ родољубивих пјесама од наших млађих и старијих српских, а понешто и хрватских пјесника. Жалећи, с једне стране, сачувати те пјесме од заборавља, а с друге стране, дати збирку лијепих и одабраних патриотских декламација нашој младежи, ја сам, још од почетка славодобитног рата балканских савезника марљиво скупљао све љепше и за декламовање погодније пјесме, те их намјеравам под насловом „Косовских осветника“ овога љета дати у штампу. Ја могу безазорно рећи, да ми није ни једна измакла од родољубивих пјесама, које су излазиле у нашим белетристичким и политичким листовима. Осим тих пјесама у овој књизи бити штампан и мој један позоришни

фрагмент „Косовска апотеоза“, коју си ученици овдашње српске школе извудили на Св. Саву са пуно успјеха. Ова ће књига добро доћи српским учитељима као лијеп декаматор, те је највише и намијењена школској омладини.

Цијена јој је 1 К. а изаћиће у укусном издању Српске Штампарнице у Загребу. Скупљачима свака једанаеста на поклон, Рок претплате до Пегрова дана, кад ћу и закључити колико ће се штампати примјерака, јер ја не могу и немам од куда раскирати.

Ко покупи и пошаља новац унапријед, добиће књиге уз плаћену поштарину; иначе поузећем. Умољавам г. г. учитеље, свештенике и све културне раднике, да се заузму, да ова књига што више зађе у омладину.“

**Вагнерова 100-годишњица.** Ових дана навршило се 100 година од рођења славног њемачког музичара, Рихарда Вагнера. Занимљиво је, да је исте године рођен и најславнији талијански музичар, Верди. Вагнер је био драматски музичар. Његове су опере омиљене у цијелом свијету, а најпознатије су: „Танхајзер“, „Лоенгрин“, „Виле“, „Забрањена љубав“, „Ријенци“ и т. д. Компоновано је и многе увертире, а најчувенија је увертира за Гегеовог „Фауста“, маршеве и друга музичка дјела, а писао је и многе музичке расправе. Занимљиво је, да је његова прва опера „Виле“ представљана први пут тек 1888. године у Минхену, и то последије његове смрти. Нијемци су прославили 100-годишњицу свога највећег музичара поносећи се њиме, јер је био музичар свјетскога значаја.

† **Јероним Табурно.** Познати новинар и ратни дописник петроградског „Новог Времена“ Јероним Табурно нагло је преминуо. По рођењу је био Србин. Родом је из Далмације. Настанио се у Русији, гдје је био инжињер. Радио је и на манџурској и на сибирској жељезници. Тако је упознао одлично прилике на Крајњем Истоку. За вријеме руско-јапанског рата био је дописник „Новог Времена“, као год и сад за вријеме балканског савеза. Том приликом о рату је написао врло лијепу књигу, која је изашла на српском језику. Табурно је једини од дописника присуствовао битци на Куманову и зато та његова књига има и нарочити значај. Покој му души!

**„Македонски Голос“.** У Петрограду је недавно почео, под горњим насловом, излазити „орган присталица независне Македоније“. Тај лист заступа мисао која се прије некога времена јављала и у европској штампи, по која је сада не само неактуелна него и апсурдна мисао да се Македонија нема дијелити, него да се има прогласити независном, нераздијелом и самосталном. Програм је покретача овога листа, углавном, садржан у ријечима Бориса Сарафова, штампаним као мото сваком броју: „Ми, Македонци, нијесмо ни Срби, ни Бугари, него просто Македонци. Македонски народ постоји независно од бугарскога и српскога. Ми симпатизирамо и с једнима и с другима, и Бугарима и Србима: ко помогне нашем ослобођењу, рећи ћемо му хвала, но нека Бугари ни Срби не забораве, да је Македонија само за Македонце“. Ова се мисао детаљније и опширније развија у 2. броју, у прогласу македонском „народу“. У њему се, између осталог, каже да су Македонци облагородили својом културом и крвљу Монголе који су дошли к њима и претворили их у братски бугарски народ. „Х. Покрет“ га овако приказује: „У чланку „Унија у балканској Галицији“ зове писац Македонију балканском Галицијом и заговара мисао, да православни Македонци пријеђу у унијете, јер ће им тако бити осигурана славенска служба божја, коју да Грци чине стално грчком. Упућује, при том, да у Галицији православни Руси теже живе, док тамошњи унијатски Руси живу сасвим у миру. Забиљеживши ово, додајемо, да су узроци тога македонскога покрета политичке природе, а не националне. Као што наука данас не зна ни за какав босански народ, него само за Хрвате и Србе у Босни, тако се и у Македонији знаде за Србе и Бугаре. Стварање посебнога македонскога народа не би, јамачно, одговарало интересима тамошњег народа значитијим разлике од других с којима се неће бити један народ. А национални интереси Македоније траже да се нађе што више додирних, заједничких и идентичних особина македонскога пучанства са Србима, на једној, и Бугарима, на другој страни.“

**„Neue Freie Presse“ се извињава.** Загребачке „Новости“ пишу: „Свакоме је познато, да су бечки листови, особито „Reichspost“ и „Neue Freie Presse“ за овог другог балканског рата јављали неистину, да бугарска војска побјеђује, а да српска бјежи главом без обзира. Неистинитост тих вјести била је очита за свакога, па им ми нијесмо хтјели слиједити. Препустили смо ту улогу господи отпадницима око „Хрватске“ из 19 јуна, „Драви“ и другим листовима истога смјера и права. Сада „Драу“ јавља, у броју

од неђеље, да се уредништво „Neue Freie Presse“ брзојавно испричало код српске владе у Биограду за те криве вијести, бацајући сву кривицу на лошу информацију. Иза тога бечкога листа ваљда ће то учинити „Драу“, „Хрватска“ и друге новине. Свакако је то важан догађај. Један бечки лист гласа „Neue Freie Presse“ испричава се код једне стране владе за криве вијести!“

† Слика **Микулаш Алеш**. У Прагу је ту скоро умро нагло смрћу знаменити чешки сликар Микулаш Алеш у 61. години живота. Његова је умјетност била заданута чистим народним духом, и за то необично омиљела. Особито су цијењене његове мале сличице и скице. Он је био најпозванији илустратор чешких народних пјесама. Год. 1879. радио је на сликарском украшавању чешкога народнога позоришта. Највеће му је дјело циклус слика „Отаџбина“. Микулаш Алеш спада у ред највећих чешких умјетника. Слава овом одличном словенском покојнику!

„Пјесме крви и слободе“. Издавалачка Књижара А. Рајнвалда објављује, да ће „Пјесме крви и слободе“ од Мићуна М. Павићевића изаћи кроз два три дана! из штампе, на моли господу скупшћине, који то још нису учинили, да изволе повратити спискове с новцем, како би се књига могла одмах разаслати.

## Интереси Италије

Тако је наслов дугом чланку, што га је донио талијански лист „Corriere d'Italia“. Ради се о интересима Италије на Балкану. Писац чланка расправља на дуго и широко, који су талијански интереси на Балканском Полуострву и која од балканских држава најмање угрожава те интересе. Од нас је далеко да се сложимо са мишљењем писца, али свакако чланак је занимљив, јер је актуалан и не без политичке важности, кад се узму у обзир везе, што вежу италијанску владу и редакцију „Corriere d'Italia“. И с тога га и преносимо у исцрпном изводу.

Ако је у опште могуће, да се на Балканском Полуострву успостави стално и искрено равнотеже, Италија ће увијек бити на страни онога, који ће одржавати такво ријешење балканског питања. Здрав разум каже, да је то једино ријешење, које би обезбједило за увијек мир и поредак на мукотрпном Балкану, јер би угушало мржње, онемогућило ратове, ојавило хегемоније и не дало маха спољним уплитањима. Италија — понављамо — треба да свакако жели равнотежу на Балкану, јер та равнотежа с другим ријечима значи: мир. Осим тога Италија је увјерена, да би која му драго хегемонија — на били то бугарска, српска или грчка — испријечила се као жива опасност пред талијанске интересе. Наравно, не свака једнаком жестином. Али свакако то стоји: да би велика Бугарска или велика Србија или велика Грчка кобно и неминовно прије или послје морале за сврху да ансорбују ону слабашну арбанску државицу и да приступе на жале Јадранског Мора. А Јадранско Море то је за Италију „балканско питање“.

Сад настаје питање: да ли је у опште могуће једна темељна, искрена и стална равнотежа на Балкану. Је ли то могуће извести међу овим малим државама, пуним живота и енергије, гдје су се укоријениле од памтвијека расне, а и вјерске мржње, гдје се укрштавају непомирљиве ривалности, ужешћене проливеном крвљу, гдје су аспирације претјеране, а апетити бесконачни, као што је поново избило на видјело у ова два пошљедња рата, који су за будућност носијали сјеме новог јала и нових борби? Јер на Балкану имамо Бугарску, која се приправља на хегемонијско првијенство биће које тридесет година, а имамо Грчку, која снијева о ускрснућу великог византијског царства, што би се стјерало с обала Дунава до Егејског Мора, са Јадранског до Црног Мора; имамо Србију, која је себи ставила за циљ, да оснује некадашње српско царство.

Па кад је то тако, може се с разлогом сумњати, да ли је могућа на Балкану равнотежа, која не би било само и једино привремено *modus vivendi*, већ искрено и трајно, основано на фактичном уједињењу свих балканских народа у једноме државном снопу, солидном и чврстоме, са заједничким интересима и гдје би владала потпуна једнакост моћи, права и дужности. Треба признати, да је таква равнотежа ништа друго већ красна утопија, прости сан, који готово није могуће обистинити, барем у данашњим приликама и док се не одстране узроци толиких и тако тешких расправљања. Напротив много је вјероватније хегемонијско ријешење. Та би хегемонија могла узети и облик Федеративне уније, али не равноправне, већ као на примјер у Њемачкој или Енглеској, гдје једна држава другим влада.

Сад настаје питање: која би од тих хегемонија била за Италију мање опасна?

Које би од тих разних зала најмање било? И све то, наравски, особито са гледишта Јадранског Мора, јер се за Италију балканско питање — како већ рекосмо — даје свести особито, а можда и једино, у питање Јадранског Мора. И доиста: био ко био господар на Балкану; створила се конфедерација или подигло се царство, па било то бугарско, српско или византијско; све се то Италији мало хаје. За њу је само главно питање, велико питање, животно питање: Јадранско Море. Биће по сриједи и других интереса. Али је врховно питање свакако то. Према томе: узмемо ли већ као вјероватно хегемонијско ријешење с асимилованом Арбанијом, за Италију је најважније, да на Јадранско Море добије приступа она хегемонија, која је најмање опасна. На жалост опасне су све и све на то неумитно теже. Јер ако је истина, да свако данас жели море, пошто се утврдило, да је море народима, што су појединим створовима плућа, оно је то нужније и борба је око њега то жешћа, што га ко мање има. Ту је чвор.

Па кад све и све добро размислимо, очито избија, да би за Италију српска хегемонија била међу најопаснијим. Велика Србија, којој би била затворена врата на Егејско Море, а која би једном успјела — сама или помоћу Грчке — да збрише са балканске географске карте арбанску државицу и да приступи на Јадранско Море, била би за Италију можда најопаснија; ако ништа, а оно већ стога, што не би имала већ само оно море за дисање.

А послје српске хегемоније дошла би одмах Грчка. Красан географски положај Грчке — посред Средоземног Мора, на улазу Јадранског —; њезина неминовна поморска будућност; њезине аспирације, којима је прискочила у помоћ ненадана срећа; све то скупа прави је опасан супарником талијанских интереса. Грчка ће једног лијепог дана постати велика поморска држава. А кад би се њезини снови на длаку обистинили и довели је до Валоне, то би за Италију била најтежа негода.

Напротив, према поменутих двије државе, Бугарска је Италији мање опасна. За Бугарску бива, која се већ закопитила на Црном Мору, која је нашла излаза на Егејско, а убрзо ће и на Мраморско Море. Јадранско Море би неузгредно било. Ко може да улази и излази кроз многа врата, неће се заиста трудити да са прозора скаче. Тако и Бугарска. Она има толико мора на располагање, да не би тражила посла без посла и такмила се с Италијом и с Аустро-Угарском на Јадранском Мору. Стога би велика Бугарска била за талијанске интересе на Јадранском Мору најмање опасна. У великој Србији имала би Италија сигурно јакот такмаца. У великој Грчкој имала би Италија готово сигурног непријатеља, и то не само на Јадранском, већ и на Јонском и на Егејском Мору. У великој Бугарској нашла би Италија напротив доброга пријатеља, а ако ништа најмању опасност.

## Дан послје битке код Штипа

— † др. Бошко Перовић\* —

Сјутра дан, послје пада Штипа, кренуо сам се из Велеса за Штип, у то зољило гвијездо Бугараша и бугарских комита у Македонији. Било ми је жао, што сам касно пристио за ратне операције, по све једно. Оно, што човјек види на бојишту послје једног дана борбе, то је тако значајно и даје тако генералну слику читавог тока рата, што писац, који описује само један бој, не може да даде. Ја ћу дакле овдје да изнесем слику бојишта, дап послје боја.

Када се успемо на висове изнад Велеса на друму што води за Штип, иза нас ниче необична слика старосрбијанских планина. Пред Велесом се није водила борба. До скоро турске, а сад српске планине са бијелим сњежним висовима љуби се са облацима и небом и шаљу амо према нама свјез ваздух из својих дубрава, шума и амбиза, као поздрав, као хвалу за ослобођење...

Кад се понесмо на брежуљасте висоравни Овчег Поља, пред нама се указаше логори српске коморе, и дуги бијели низови путујуће коморе, која се огледа у био, дуг низ, као караван. Овдје је данас заступљене читава Србија...

\*) Писац, познати српски књижевник, професор у Н. Саду, учествовао је у првом и другом рату као дописник новина. На овом путу из Велеса за Штип разболио се и умро од колере. Др. Перовић је из старе српске свештеничке куће из Парага у Бачкој. Родио се 1870. г. Школовао се у родном мјесту, Врбасу и Н. Саду, гдје је свршио вишу гимназију, затим је свршио богословију у С. Карловцима, и у мјесту да се ода свештеничком позиву, он пође у Беч, гдје је свршио филозофију и постао доктор филозофије. Био је професор у Сарајеву, Д. Тузли, Б. Луци и Н. Саду. Био је вриједан књижевни радник.

Већ се ближио источном дијелу Овчег Поља, Жежевом Пољу, са стрменитим косицама брда, пред Штипом, на којима се јуче водно бој, а иза тих се планина у плаво тамној боји диже Плачкавица, у чије гудуре побјеже бугарска војска, разбијана од побједоносне српске треће армије.

Уз пут леже по гдјекоји остаци рата: покрхана кола, од куршума раздеран и крвав трун бугарског војника, или цркнута, од куршума ногођено, марвиче. У непосредној близини међутијем буја и цвјета природа, озарена јужним сунцем; сељаци косе и жању зрао влат, мирно предани свом послу, као да прије два три дана није гурвао топ овдје а куршум и бајопет парао груди ратника!

С десна и лијева видимо порушене старе турске карауле, поцањена села, а из рупевина се још мјестимиче диже дим. Села су поцањива и топовима порушила Бугари, кад су се повлачили.

Испред нас надаље се виде црне пруге и тачке. То су ровови, из којих се цјепадија борила. Око ми не може тачно да разабере све око ровова, по једно сигурно распознајем: око 200 хумки са танким крстићем од двије дашчице.

Тек уз пут лежи само једна хумка са крстићем. Рекосмо ми: то је гроб једног бугарског официра. Гдје си ти, борче, залутао и далеко од својих оставио кости своје! Када би се сада могао да дигнеш испод те мале хумке и када би видио своју чету развијану на све четири стране свијета, и ти би протествовао против небратског нападаја на српску браћу, као што чине многи други, који осташе у животу, а данас у срамном српском ропству гоњени савјешћу, понизно признају свој грјех.

Ево успут друго гробље, а иза њега на неколико корачаји разливана земља митраљезама и бомбама. То су ровови за цјепадију, а на двјеста корачаји одавде, други ред ровова. То су ровови и положаји, са којих се двије војске пушкараде. Наиме, српска војска је ове предње ровове направила поћу и на такав начин се приближила бугарским цјепадијама. Око стражњих ровова је све изгањено. Ту се виде још бугарске војничке капе, и по која, људском крвљу орошена, сада већ суха груди. На тим позицијама се клало. Ту је српска цјепадија из предњих својих положаја, бајонетски напала бугарску цјепадију. Ту се одиграо такмац између два брата, а бујна зелена трава унаоколо, на којој се светлуца по гдјекоја кап јупакове крви.

Кола нам даље јуре. Крај пута нема ништа значајно, само тамо према сјеверу види се ката 650 метара висока, гдје је био најстрашнији бој. Крај пута, на једном мјесту још стоје по три пут два камена једно на другом. То је био заклон бугарским војницима, иза кога камена су крили своју главу, који су гађали главу брата свог.

Мало лијево, тек крај пута у самом усјељу, према врху једне хумке има више реди ровова, жуто и зрело жито, изгањено и сатрвено у земљу. То је вршај, највећи вршај што га видјех у животу. Врла је смрт, зацвјетала су још два брата, а плод тога усјеља по ком се врло, били су људски животи. Далеко кроз жито виде се контуре српских војника санитетског одјељења. Они иду кроз жито и застајују, гледају лијево-десно... стапу слушају... неће ли гдјегод чути још који јаук рањеника или видјети леш непокопаног јупака. Колико је дивних нада уништено јуче на овим цвјетним пољанама?! Колико је живота уништено у сред ове бајне природе која живот ствара! Многи јуначки подвиг се овдје залуд пренио за домовину, а много уплакано забринито оно залуд упире свој поглед на југ, чека добре гласе, док међутим једна само хумка од ових кида све наде и утјерује у даж све оно, што човјек тако много, тако дуго кроз цио живот жели.

Што се више ближио Штипу, ратних знакова све је мање. Пред Штипом на 2—3 километра српска је војска одијела потпуну побједу над бугарском, и ова је бјегала са својих положаја, и у дивљем бјегству тражила да спасе живот. Само по гдјекоји бугарски крвав гуњ лежи уз пут и погдјекоја капа.

Пред Штипом на пољанама није више мртво као на разбојишту. Ту буја живот српске војске и коморе. Поред нас на друму српски војници поје коње тако мирно и равнодушно, као да нијесу јуче гледали, како граната кида главе, већ као да се спремају на одмор послје свог рада. На и остали

војници су живахни и као отац, и као друг. Но о томе други пут... Крај нас пролазе војници или сједе на крај друма, а тамо мало даље, крај шатора, сједи један војник и удара у свтлу тамбурицу. То је ево српски војник. Кроз његове жале ври живот и снага, која побјеђује смрт. Та српски војник мора побједити.

## ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

**Погинуо.** У боју на Брегалници 5. јула ов. год. јуначки је погинуо и потпоручник Томаш Бацковић, четни командир из пјешивачког баталиона. Млади официр јединац је син Пера Костина Бацковића из Дреноштице. Као питомца наше војничке школе сматран је од својих наставника као вриједан и ителегентан ученик, а другови су га убајали у веома добре и карактерне људе. У мирно доба важио је као испрван и уредан четни командир, а у светом ослободилачком рату учествовао је у свим бојевима, гдје је био пјешивачки баталион око Скадра и на приморју код Медове и Љеша вазда пред својом четом, храбрећи и и дајући примјер осталим војницима како се слободно смрти у очи гледа. И смрт нађе, али не од вјеконних српских непријатеља, с којима су му се и претци јуначки крвавили, већ од небраће бранећи српску земљу. Њему слава и хвала, а у цвијењеним родитељима, нека свевишњи подари утјеху.

**Захвалност рањеника.** Од рањеника који се налазе на лијечењу у војној болници на Цетињу добијамо ове редове:

„Учтиво вас молимо, да би сте у свом листу дали мјеста овом нашем писму, којим, путем јавности, исказујемо своју захвалност г. Нику Митрову Вујановићу из Љуботиња.“

Он је, кад је рат објављен, напустио своју службу, коју је имао у иностранству и дошао је да се стави Господару и Отаџбини на расположење.

Г. Вујановић, обављајући свој болничарски посао у војној болници у овд. Војном Стану, радио је неуморно, особито волем и пазно рањенике и болеснике као своју браћу. Његово опћење са рањеницима и болесницима у опште било је за примјер и тако рећи олакшавао је болове.

Није нам намјера, да овим описујемо рад и заузимања г. Вујановића — то у срцу носе сви рањеници око којих се заузимамо — али сматрамо за дужност овим путем исказати вјечито признање овом савјесном болничару, који је у вршењу своје дужности корисно послужио својој Отаџбини.

У име рањеника и болесника: рањеник официр Милан Јанушевић, рањеник барјактар Михаило Р. Милутиновић и србијански рањеник Тодор Станојевић“

**Дворска књижара.** Досадашња књижара, која се називала „Мартиновић и Иванишевић“, од сад ће је називати „Дворска Књижара Вида Н. Мартиновића“.

**Прилог.** Г. Јован Дунђеровић, апотекар из Сарајева, који је у прошлом рату учествовао као добровољац, приложио је Цетињској Читаоници 10 перпера, нашта му се управа Читаонице топло захваљује.

**Напомена.** У претпрошлом броју омашком је изашло, да су пок. Милана Ст. Врчевића, бив. контролора поштанско-телеграфског одјељења уписали чиновници поштанско-телеграфског одјељења за добротвора фонда сиромашних гимназијалаца, већ је требало да стоји да су га уписали чиновници поштанско-телеграфске струке.

**Изгубљен сат.** Прошле суботе изгубљен је на Цетињу мали женски сат, јонгине, без горњег капка. Ко га буде нашао, нека га донесе уредништву, гдје ће добити пристојну награду.

Изашао је из штампе:

## ЗБОРНИК

СУДСКИХ ЗАКОНА, НАРЕДАБА И МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА ПО СУДСКОЈ СТРУЦИ ЗА КРАЉЕВИНУ ЦРНУ ГОРУ

СЛУЖБЕНО ИЗДАЊЕ  
КРАЉ. МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ

## КЊИГА II.

Зборник обухвата вријеме од 18. октобра 1798. до 25. фебруара 1910. године.

Може се добити код Управе Државне Штампарије на Цетињу. Цијена Перп. 4.

## Званични огласи

### НАРЕДБА

Државним стипендистима, који се школују на страни наређује се, да до 1. августа (по ст. к.) најдаље пошљу извјештаје, које тражи чл. 10. Правила о држав. стипендистима у Црној Гори од 1913 године.

Ко не поступи према овој наредби, нека је спреман на посљедице чл. 11. истих Правила.

Бр. 1168. Из канцеларије Министарства Просвјете и Цркв. Послова, 10. јула 1913 године, Цетиње. 2,2

### Службени Оглас

Стјечај за попуњавање упражњених учитељских мјеста у основним школама за школску 1913/14. годину, који је Министарство Просвјете и Црквених Послова П. Бр. 1176. од 11. јула текуће године објавило у 30. броју „Гласа Црногорца“, продужује се ради ратних прилика до 15. августа, што се ставља на знање г. г. учитељима-цама, који мисле подносити своје кандидације на поменуто упражњена мјеста.

Број 1263. Из канцеларије Министарства Просвјете и Црквених Послова, 18. јула 1913. год., Цетиње. 1,2

### Објава

На основу ријешења Господина Министра Финансија и Грађевина, од 11. јула т. г., број 615., — Одјељење за Грађевине и Саобраћај — у неђељу 21. јула т. г. прије подна, одржаће у својој канцеларији јавну лицитацију за продају разног старог дрвеног материјала, који се налази у згради бив. дворске штале т. ј.: греда, гредица, мурала, штица и т. д.

Лицитација ће се вршити на цио материјал или дјелимично.

Продаја ће се вршити за готов новац или сигурним јемством.

Одјељење задржаће себи право, да лицитацију не одобри, ако понуђене цијене не буду повољне.

Материјал се може видјети сваког дана за вријеме канцеларијских часова.

КБроју 615. Из канцеларије Одјељења за Грађевине и Саобраћај, 11. јула 1913 г., Цетиње. 2,2

### Објава

Данас 28. овога мјесеца у канцеларији ове Управе одржаће се јавна лицитација набавке 500 (пет стотина) кубних метара за огрјев овога завода, а за годину 1913. и 1914.

Позивају се сви они, који би вољни били учинити поменути закуп, да се означеног дана тачно у 8 сати пр. подне пријаве кад ће лицитација отпочети, до нијев кауцију од 1000 перпера у готовом новцу, сигурном јемству или залози.

Односни уговор о каквоћи огрјева и другим условима може се добити на прочитање сваког дана за вријеме канцеларијских часова.

Број 346. Из канцеларије Управе Централног Казненог Завода, 12. јула 1913 г., Подгорица. 1,2

### Оглас

С позивом на § 59. Закона о поступку судском у кривичним дјелима, овим се обзнањује:

Дана 26. јуна т. г., нађен је на обали ријеке Цијевне у Зети, љеш непознате личности.

Судско-медицинским увиђајем, пошто се љеш налазио на процесу распадања само је толико константовано:

а) љешина је мушка, од око 40 година старости;

б) доњи дио трупа обучен је у вуненим бијелим гађама; у ценовима гађа нађена је дуванска кутина са једном бијелом марамицом; и

в) љешина се морала налазити у води од 15—20 дана.

Усљед трулежи лица и осталих дјелова тијела дотичне особе, нијесу могле бити утврђене и друге појединости.

Број 31—V—1913—11.

У Подгорици, 12. јуна 1913.  
Исљедни судија Обл. Суда,  
1,3 Ђ. Ј. Спасојевић

### Објава

Министарству Војном потребна је што већа количина фуражи (зоби, сијена и сламе) за исхрану коња у оvd дивизи-

ској штали, те овим заказује јавну лицитацију за лиферовање тих артикала.

Лицитација ће се одржати у сриједу 24. овог мјесеца у канцеларији Административног Одсјека од 9—12 часова прије подне, гдје се могу добити потребна обавјештења сваког радног дана у канцеларијским часовима.

Лицитанти или легализирани пуномоћници могу лицитирати ако унапријед положе на име кауције у готову перпера 5000, а у непокретном имању перп. 8000, које не смије бити никаквим дугом оптерећено нити пак коме заложено.

Лицитација ће се уступити понудиоцу најниже цијене, под условима, које Министарство буде нашло за сходно.

Број Р. 4999. О. 2657. Из канцеларије Административног Одсјека Краљ. Министарства Војног, 19. јула 1913. године, Цетиње. 1,1

На основу наређења чл. 665. и 666. Опште Имовинског Законика у вези са чл. 45. грађ. судског поступка отсутном Милу Мудреши, с Цетиња, постављен је за старатеља Мартин Поповић из истог мјеста.

Број 150—II—1913—50.  
Цетиње, 15. јуна 1913. године.

— Општински Суд —  
за предсједника, — судија,  
1,1 М. П. Вуисић

### Објава

Краљ. Министарство Војно заказује поновну лицитацију за распродају око 250 (двје стотине педесет) квинтала ракије (мастике), која се налази на Вир-Пазару.

Лицитација ће се држати 3. августа ове године у канцеларији Админ. Одсјека Министарства Војног од 9—12 прије подна, гдје се мустра и потребна обавјештења могу добити сваког радног дана у канцеларијским часовима.

Лицитанти или њихови легализирани пуномоћници дужни су положити кауцију унапријед у готовом новцу 2000 перпера.

Продаја ће се вршити на цијелу количину или дјелимично, а уступиће се понудиоцу највише цијене, ако исто буде повољна за Министарство и то франко Вир уз исплату за готов новац.

Број Р. 5055. О. 2684. Из Админ. Одсјека Министарства Војног, 18. јула 1913. године Цетиње. 1—2

### Објава

Краљ. Министарство Војно има продати путем јавне лицитације извјесну количину материјала, који се налази на здању бившег војног слагалишта „Црвена Стијена“ и то: тигала, греда, гредица, штица, врата, прозора и т. д.

Лицитација ће се одржати 26. ов. м. у канцеларији Команде II Дивизије у Подгорици од 9—12 прије подне.

Лицитирати се може на цио материјал или дјелимично, а уступиће се понудиоцу највише цијене уз исплату за готов новац или сигурно јемство.

Министарство задржава себи право да не одобри лицитацију, ако понуђена цијена nebude повољна.

Број Р. 5056 О. 2685. Из Админ. Одсјека Министарства Војног, 18. јула 1913. г. Цетиње. 1,2

### Објава

На основу ријешења г. заст. Министра Војног од 17. јула тек. год. Број Р. 7243 О. 3860 административни одсјек држаће у својој канцеларији на 3. августа 1913. год. од 9—12 сати прије подне јавну лицитацију за набавку 2000 метара дијагонала и 300 метара трикоа наше заштитне боје. Штоф мора бити I-а квалитета, добро ткан, сталне боје, од чисте вуне и без икаквих примјеса. Рок предаје прве партије за 42 дана од закључења уговора; цијела пак количина има се предати до краја мјесеца октобра и то франко магацин Котор.

Сви они, који желе узети учешћа у лицитацији дужни су уз кауцију од Перпера 3000 унапријед поднијети мустру (кампион) која мора бити анализирана у хемијском лабораторију Министарства Унутрашњих Дјела.

Лицитанти пак, који не могу лично присуствовати лицитацији могу поднијети офerte са мустрама и условима за лиферовање или одредити себи замјеника, који мора имати легализирано пуномоћје да је овлашћен лицитирати

Лиферација ће се уступити понудиоцу најниже цијене и најповољнијих услова, а евентуално даће му се право да снабдијева наше г. г. офицере за извјесно вријеме са тим артиклом.

Потреба обавјештења даваће административни одсјек сваког радног дана у

канцеларијским часовима. Министарство пак задржаје себи право да не одобри лицитацију ако понуђене цијене и услови не буду повољни за Министарство.

Број Р. 5054. О. 2683. Из Административног Одсјека, Краљ. Министарства Војног, 18. јула 1913. г., Цетиње. 1,1

## Приватни огласи

### Објава

У смислу чл. 46, тачке 8. и 9. закона о уређењу варошких општина, управа општине одржаће у недељу 4. августа ове године, у канцеларији ове управе од 8—12 прије и од 2—5 сати послје подне, лицитацију продаје радње за довођење водовода у овој вароши, који би имао бити у растојању од извора до вароши око 4 километра, којег ће се дана и уступити понудиоцу најниже цијене.

Право лицитирања имаће само они, који буду унапријед положили гаранцију у готовом новцу перпера 10.000 или у непокретним добрима. Непокретна добра имају се таксирати у надлежном капетанском или општинском суду о трошку подузимача. — Плаћање такса као год и таксе прописане чл. 47. закона о таксама падају на терет подузимача.

Управа општине задржава себи право, да рад никоме не уступи, ако не би понуђене цијене биле повољне.

Остали ближи услови као и план водовода могу се сазнати сваког дана за вријеме канцеларијских часова у канцеларији управе општине, као и на дан лицитације.

Број 750 ех 1913—221—1910.  
Вир, 16. јула 1913.

Управа општине вароши Вира:  
предсједник,  
Р. 178, бр. 219 1,2 кап. Лука Станковић

### КЊИГОВЕЗАЧКА ШКОЛА И РАДИОНИЦА

„Друштва за потпомагање заната и трговина у Црној Гори“

Која је за неко вријеме била затворена, сад је снадбјевена са добрим радионицама и јавља поштованом грађанству у мјесту и у унутрашњости, даље надлештвима, општинским, црквеним и манастирским управама да по умјереној цијени

прима на повез и израду

КЊИГЕ, ПРОТОКОЛЕ,  
РЕГИСТРЕ, РАМОВЕ и др.

у платну (по избору), молексину и у кожи.

Нарочита се пажња скреће на овај оглас одборима цркава и управама манастира, јер је ова радионица у стању, да им трајно сачува често скупоцијене свете књиге од пропасти, ако су само све листови сачувани.

ИЗРАДА БРЗА И СОЛИДНА  
п. п. бр. 202, 3,6

### Стјечај

Према рјешењу Општинске Управе и одбора од 7. јула ове 1913. г., тражи се лекар за општину вароши Никшића, са годишњом платом од 3600 (три хиљаде шест стотина перпера) и вршиће дужност општинског лекара у реону општине никшићске, а хонорар добијаће према нашем санитарском Зборнику.

Молитељ мора бити способан за лекара на једном од признатих европских универзитета, првенство имају домородци, а по том они, који познају српски језик.

Молбе морају бити упућене управи вароши Никшића са потребним документима. За подробнија обавјештења обратити се овој управи.

Бр. 884.—В.—1913.—323. Из канцеларије оп. управе вароши Никшића, 12. јула 1913, Никшић. Р. 100, бр. 213, 1,3

Колонијална Радња Тршћанска тражи заступнике у вишијем трговачкијем мјестима Црне Горе. Послати понуде на

Georg C. Hedok, Triest, Freihafen.  
п. п. бр. 203, 2,2

### Управа Црногорске Банке

ставља до знања свима својим клијентима, да је поново отворила своје филијале и заступништва.

Препоручује својим дужницима, а нарочито онима бољег имовног стања, да уреде своје мјенице, било редовном отплатом било отплатом зрелог интереса, јер ће им у противном доцније много теже нанути. Управа банчина водиће рачуна о садањем одговарању појединих дужника њиховим обвезама и тиме ће се у даљем свом раду руководити.

Р. 70, бр. 215, 1,9 УПРАВА ЦРНОГОРСKE БАНКЕ

Нашем нигда непрежаљеном

### † КИЋУНУ С. МИЈУШКОВИЋУ

бив. рачуновођи Министарства Грађевина

држаћемо у недељу 28. јула у 10<sup>1/2</sup> часова четрдесето-дневни парастос у Влашкој цркви на Цетињу.

Овим извјештавамо наше сроднике, покојникове пријатеље и познанике.

Улцињ, 19. јула 1913.

Ожалошћени брат:

Мргуд С. Мијушковић  
с породицом

Р. 45, бр. 222, 1,1

### ПОМЕН

На знање нашим пријатељима, да ћемо у петак 26. јула у храму Св. Николе — Драгова-Лука, — држати помен нашим никада непрежаљенима:

потпоручику † ЈОВАНУ КРУШКИ  
† ЛАЗУ КРУШКИ

погинулима у јуришу на Бардањолу и

† БОЖУ КРУШКИ

преминулом 11. фебруара тек. год.

Рубежа, 18. јула 1913.

Ожалошћени:

официр Милош Крушка  
с породицом

Р. 52, бр. 221, 1,1

### ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Да бих дао видна знака незаборавној братској и пријатељској захвалности: племеницама, пријатељима и познаницима, који лично, телеграфски и писмено учествоваше за мојим непрежаљеним сином

### † Милорадом Бакићем

васпитанином V. раз. II. Московског Николајевског Надет. Корпуса

који се 23. маја ове године, пресели напрасно у вјечност, на путу за Москву, у Одеси, у седамнајестој години свога млађаног живота, ушљед нарушеног здравља, које је добио у разним путовањима војничким, а особито у борби под Скадром — овијем изјављујемо братску и пријатељску незаборавну захвалност браћи Васојевићима, као и свијема пријатељима и познаницима, који лично, телеграфски или писмено учествоваше у нашој великој жалости.

Вјечна захвалност браћи Русима, а особито покојниковим наставницима и друговима, који нашег драгог Милорада прихватилише, предворјеше, мртвачки сандук вијенцима украсише и онако свечано допратише до вјечне куће, опростивши се с њиме дирљивим говорима.

Те и по други пут изјављујем свима и свакоме незаборавну благодарност.

Ожалошћени:

Јеврем Бакић, окр. капетан у пензији  
Р. 152, бр. 212, 1,1 с фамилијом и браством.

### ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

С тужним и за навијек ожалошћеним срцем јављамо, да се наш нигда непрежаљени син, односно брат

### † Марко Ј. Лаковић

послије дугог и тешког боловања пресели у вјечност 7. ов. мј., у највјештем цвијету своје младости у 32. години бурног живота; — не можемо пропустити, а да и овим путем не изјавимо своју доживотну благодарност грађанству вароши Подгорице од све три вјероисповијести, који на глас смрти покојникове у онако великом броју добоше и нашег покојника ожалише и до вјечне куће испратише, те нам у неколико тугу ублажише.

Нека је понаособ хвала г. оф. Нику Бољевићу са Ђешкопољцима, кап. Стану Асановићу са Доњо-Кокотањима, нашој браћи Лекићанима, Горњо-Кокотањима и Ботуњанима, који у великом броју добоше, покојника братски ожалише и до вјечне куће испратише.

Особито остајемо благодарни г. г. лекарима: Митру Радуловићу, Михаилу Вукчевићу, као и обласном лекару морачко-васојевићске области г. Штајси-у, који не жалаху труда, да нам покојника из чељусти смрти отргну.

Хвала г. г.: поручницима Марку Ненезићу и Ристу Стојановићу, као и Петру Стојановићу, Ристу Стругару, Марку Михаљевићу, Радвану Вучековићу и Алекси Ђуричићу на брзојавним саучешћима; г. г. Перу Поповићу, Блажу и Перу Раичевићима и Божидару Радојковићу, на њиховим писменим саучешћима.

Понаособ нека је хвала пјевачком друштву „Бранко“, које као свом добротвору вијенац на смртном одру положи и са жалосном пјесмом до вјечне куће испрати.

Такође смо захвални овдашњем занатлиском обућарском друштву које диван вијенац на смртном одру положи и покојника до вјечне куће испрати.

Хвала г. г. свештеницима: Ј. Лековићу и Ј. Радуловићу, који над покојником опјелио извршише.

Још једанпут хвала свима, који лично, брзојавно или писмено изјавише саучешће у овом нашем ненакнадом губитку.

Погорица, 10. јула 1913.

Ожалошћени: отац Јован; мајка Ивана; стрици Мило; браћа: Божо и Петко; сестра Марција са осталом родбином Лаковића.  
Р. 287, бр. 214, 1,1